

Siikaisten kunta
Elinvoimalautakunta
kirjaamo@siikainen.fi

Viite Lausuntopyyntö 29.5.2024

Aihe Siikainen, Santakankaan tuuli- ja aurinkovoima-alueen osayleiskaava, luonnos

Siikaisten kunta on pyytänyt Satakunnan museon lausuntoa Santakankaan tuuli- ja aurinkovoimala-alueen osayleiskaavan luonnoksesta. Suunnittelualue sijaitsee Siikaisten kunnan pohjoisosassa rajautuen koillisessa Kankaanpään kaupungin rajaan. Kaava-alueelta on etäisyyttä Siikaisten kunnan keskusta noin 8 kilometriä, Kankaanpään Honkajoelle noin 12 kilometriä, Isojoen keskusta noin 18 kilometriä ja Kankaanpään sekä Merikarvian keskustoihin yli 20 kilometriä.

Kaavan tarkoituksena on mahdollistaa enintään seitsemän tuulivoimalan sekä aurinkovoimalan rakentaminen suunnittelualueelle. Santakankaan hankealuetta käsitellään yhtenä tuuli- ja aurinkoenergian tuotantokokonaisuutena.

Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus alueella on enintään 300 metriä. Ohjeellisia aurinkopaneelialueita kaava-alueella on viisi.

Samanaikaisesti osayleiskaavan laadinnan kanssa on käynnissä myös hankkeen YVA-menettely. Osayleiskaavassa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja selvityksiä sekä vaikutusten arviointeja. Kaavasta on laadittu kaksi vaihtoehtoista kaavaluonnoskarttaa. YVA-menettelyssä näitä arvioidaan vaihtoehtoina VE3 ja VE4. Molemmissa vaihtoehtoissa kaava-alueen raja, tuulivoimaloiden määrä ja korkeus, aurinkovoimala-alueet, energiahuollon ja varastoinnin alueet sekä ohjeellinen sähkönsiirtoreitti ovat yhteneväisiä. Ainoastaan voimaloiden sijoittelussa on eroavaisuuksia.

Kaava-alue on asumatonta asutuksen keskittyessä sen eteläpuolella virtaavan Samminjoen sekä sitä myötäilevän Sammin ja Pyntäisten kylän välisen Siikaistentien varteen. Maisema on pääasiassa talousmetsää, ja avoimimmillaan maisema on turvetuotantoalueiden yhteydessä.

Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristö Satakunnan puolella ovat *Siikaisten talonpoikaisarkkitehtuuri* (5,5 km lähimmästä voimalasta).

Maakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä sekä yksittäiskohteista kaava-

alueen lähivaikutusalueella sijaitsevat Mikkolanojan silta (2,5 km), Perälän tila (4,5 km), Leppijärven kulttuurimaisema (5 km) ja Hirvijärven kulttuurimaisema (5,5 km). Ulommalle vaikutusalueelle 6–15 km sijoittuu kymmenen maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä ja yksittäiskohteita. Siikaisten rantaosayleiskaavan yhteydessä inventoidut kohteet sijoittuvat joko valtakunnallisten tai maakunnallisten arvoaluerajausten sisälle.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo näkee, että kaavaselostuksessa on lähtötietojen osalta kuvattu kattavasti hankkeen vaikutusalueella olevat kulttuuriympäristö- ja maisema-alueet sekä yksittäiskohteet. Hankkeella ei ole suoraa vaikutusta alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön, joten museo ei ole nähnyt rakennusinventoinnin teettämistä kaava-alueella tarpeellisena.

Suunnittelualue ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin tai arvokkaalle maisema-alueelle, mutta koska kyseessä on huomattavan korkea rakentaminen (tuulivoimaloiden enimmäiskorkeus on 300 m), tulee hankkeella olemaan eri asteisia paikoin voimakkaitakin maisemallisia vaikutuksia etenkin lähi- ja keskietäisyyksillä.

Satakunnan Museo on todennut hankkeen YVA-ohjelmaa koskevassa lausunnossaan, että sekä tuuli- että aurinkovoimapuistojen toteutuessa ympäristö muuttuu teollisuusmaisemaksi. Museo ei näe kaavavaihtoehtojen maisemallisissa vaikutuksissa juurikaan eroa. Näin todetaan myös kaavaselostuksessa. Liitteenä toimitettujen havainnekuvien perusteella hankkeen vaikutukset etenkin alueella jo käynnissä olevien muiden hankkeiden toteutuessa jäävät verrattain vähäisiksi ympäristön arvoalueisiin nähden. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat alueen pohjoispuolelle, jossa ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä kohteita. Kookkailla tuulivoimaloilla on kuitenkin vaikutuksia ympäristön asutukseen. Museo on jo hankkeen seurantaryhmän kokouksessa 16.1.2024 todennut, että maisemavaikutuksien arvioimiseksi havainnekuvien kuvauspisteitä tulisi olla laajemmalta alueelta, esimerkiksi myös Siikaisten suunnasta, johon näkymäalueanalyysin mukaan kohdistuu selkeästi vaikutuksia. Hankkeen vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi museo näkee tarpeelliseksi täydentää vaikutusten arviointia näiltä osin ja laatia myös kyläasutukseen kohdistuvia havainnekuvia eri etäisyysvyöhykkeiltä hankealueen koillispuolelta sekä lännen, luoteen ja etelän suunnasta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei ennen hankkeen käynnistymistä tunnettu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. YVA-menettelyn yhteydessä alueella toteutettiin vuonna 2022 arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy/ Antti Bilund, Timo Sepänmaa 2022) sekä syksyllä 2023 täydennysinventointi (Mikroliitti Oy / Timo Sepänmaa 2023). Selvityksissä suunnittelualueelta paikallistettiin neljä tervahautaa sekä kuuden hiilimiilun ryhmä. Nämä kohteet on lisätty muinaisjäänösrekisteriin kiinteinä muinaisjäänöksinä. Kaava-aineiston liitteenä on esitetty ainoastaan v. 2023 täydennysinventoinnin raportti. Myös inventointiraportti vuodelta 2022 tulee liittää aineistoon.

Suunnittelualueen muinaisjäänökset on esitelty kaavaselostuksessa. Satakunnan Museo huomauttaa, että selostuksessa numerolla 5 mainittu tervahauta on raportin tarkastuksen yhteydessä nimetty uudelleen ja se löytyy muinaisjäänösrekisteristä tunnistetiedolla Ristikoski, <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000050056>. Selostukseen tulisi lisätä kaikkien kohteiden tunnistetiedot, jotka löytyvät Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunasta www.kyppi.fi.

Kaavakartoille muinaisjäänökset on merkitty sm-kohteina tai osa-alueina. Muinaisjäänöksiin liittyvä määräys on oikeanlainen. Kaavavaihtoehtoa VE1 museo pitää Mämminiittun tervahaudan (<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000050050>) osalta ongelmallisena: kohde on osoitettu tv-alueen sisälle ja tuulivoimalan ohjeelliselle alueelle. Mikäli muinaisjäänös osoitetaan muuttuvan maankäytön alueelle kaavassa, joka suoraan mahdollistaa rakennusluvan myöntämisen, on Museoviraston linjauksen mukaisesti kaavoitusprosessin aikana järjestettävä muinaismuistolain 13§:n mukainen kajoamislupaneuvottelu. Neuvottelussa käsitellään kajoamisen ehdot, jotka kirjataan kaavamääräykseen.

Satakunnan Museon näkemyksen mukaan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavavaihtoehto VE2 on vaikutuksiltaan selkeästi vähäisempi.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja (sij.) Akuliina Aartolahti

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy, Anne Savola
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä